

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΕΜΠ

Νομοσχέδιο για τα μεταπτυχιακά: «καταπίνοντες την κάμηλον...»

Το πρόσφατο Ν/Σ που κατέθεσε η Κυβέρνηση για τα μεταπτυχιακά αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη παρέμβαση στο χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης, και ως τέτοια αξίζει να αναλυθεί και ως προς τις συνέπειές της στις σπουδές και ως γενικότερο δείγμα γραφής. Όχι πως η απουσία παρέμβασης, ακόμη και σε θεσμούς πλήρως απαξιωμένους στην ακαδημαϊκή κοινότητα, όπως τα Συμβούλια Ιδρύματος, δεν λέει πολλά. Οπωσδήποτε, όμως, η κατάθεση μιας δικής της ρύθμισης για το πώς σχεδιάζει τη λειτουργία των μεταπτυχιακών προγραμμάτων λέει πολύ περισσότερα.

Ποια είναι τα βασικά στοιχεία του νομοσχεδίου αυτού:

A. Στα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η λειτουργία των μεταπτυχιακών, όπως και κάθε πανεπιστημιακή δραστηριότητα, απαντά με την επίσημη θεσμοθέτηση διδάκτρων. Μια αριστερή κυβέρνηση κάνει αυτό που δεν τόλμησε να κάνει καμιά συντηρητική κυβέρνηση. Όχι πως οι προηγούμενοι δεν είχαν αφήσει συνειδητά διάπλατα «παράθυρα» για να ξεφυτρώσουν εκατοντάδες μεταπτυχιακά προγράμματα αμφιβόλου ποιότητας ή ακόμη και διαπιστευμένης κακής ποιότητας, με μοναδικό σκοπό την εκμετάλλευση της αγωνίας της ελληνικής οικογένειας να δώσει κάποια προοπτική στα παιδιά της. Όμως, η αποδοχή και αναγνώριση αυτής της απαράδεκτης κατάστασης από την Κυβέρνηση, η προσχώρηση στο κεντρικό κάλεσμα του νεοφιλελευθερισμού, το «*πουλήστε τη γνώση σας για να επιβιώσετε*», αποτελεί και πολιτική παρακμή και απόλυτα αδιέξοδη «λύση».

B. Με το Ν/Σ η Κυβέρνηση ωθεί τα ΑΕΙ στην πλήρη ευθυγράμμιση με το μοντέλο των τριών κύκλων σπουδών, γνωστού ως μοντέλου της Μπολόνια, μέσω της πλήρους αντιστοίχισης με τους αντίστοιχους κύκλους του. Όμως, αυτό το μοντέλο σπουδών δεν είναι μια κάποια τεχνική οργάνωση της ανώτατης εκπαίδευσης. Σήμαινε τρία ή τέσσερα χρόνια σπουδών, με μισο-ανεπιλημμένη την υποχρέωση της Πολιτείας να τις παρέχει δωρεάν, δίδακτρα στο master, που αντιστοιχεί στο βασικό επαγγελματικό πτυχίο και διδακτορικό, στη συνέχεια, στην πράξη μόνο για όσους μπορούν να έχουν εξωτερική χρηματοδότηση. Έτσι, η υποχρέωση της Πολιτείας περιορίζεται σε τρία χρόνια μαζικής εκπαίδευσης (με αντίστοιχη άμεση και δραστική περικοπή των δαπανών), προσαρμοσμένης στη φτηνή παραγωγή μισο-ειδικευμένου προσωπικού. Η εκπαίδευση αυτή προφανώς απαξιώνεται πολύ γρήγορα, μεταθέτοντας στις πλάτες του νέου επιστήμονα και το κόστος της συνέχισης των σπουδών που είναι απαραίτητες για να επιβιώσει και το κόστος της διαρκούς ανάγκης επιμόρφωσης. Για όσους μπορούν, βεβαίως... Γι' αυτούς τους λόγους συνεχίζει να υπάρχει ισχυρή αντίθεση στο μοντέλο αυτό, σε ευρύτατους κύκλους, γιατί αποτελεί και κατάργηση του δικαιώματος για υψηλής ποιότητας δημόσια εκπαίδευση και μορφή υποταγής των πανεπιστημίων στην άμεση παραγωγή πλούτου. Όσο κι αν το πολιτικό πεδίο είναι γεμάτο συμβιβασμούς, η σιωπηλή αλλά πλήρης ευθυγράμμιση της Κυβέρνησης με ένα μοντέλο που τα ίδια τα πανεπιστήμια αμφισβητούν, έχει μεγάλη αρνητική σημασία, πολύ μεγαλύτερη από την παράδοση «μια ακόμη σημαίας».

Γ. Με βάση το προηγούμενο σημείο, το κατατεθειμένο Ν/Σ, δεν ρυθμίζει μόνο τα μεταπτυχιακά, αλλά επιδρά καθοριστικά σε όλη τη δομή της ανώτατης εκπαίδευσης και ειδικότερα σε εκείνα τα πανεπιστήμια, όπως το Πολυτεχνείο, που υιοθετούν το μοντέλο των ενιαίων πενταετών σπουδών. Το Ν/Σ αρνείται τη δυνατότητα, αφού κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται, τα πανεπιστήμια να αμφισβητήσουν την κυρίαρχη επιλογή και να δώσουν σοβαρά πτυχία, με γερά θεμέλια και, κατά συνέπεια, με μεγαλύτερη αντοχή σε μια εξαιρετικά ευμετάβλητη αγορά εργασίας. Για τα πανεπιστήμια αυτά, εμμέσως πλην σαφώς το δίλλημα που τίθεται είναι: «*Κάντε όσα χρόνια σπουδές θέλετε για το πτυχίο (στο ΕΜΠ ο μέσος όρος αποφοίτησης φτάνει τα 6,5 χρόνια), αλλά αυτό θα ισοδυναμεί με πτυχίο πρώτου κύκλου*». Η αδικία είναι κατάφορη.

Ας δούμε και τα αντεπιχειρήματα. «*Μπαίνουν κάποια όρια στα δίδακτρα*», «*μπαίνει ένα όριο στις αμοιβές των καθηγητών*», «*θα δίνονται υποτροφίες από τα δίδακτρα*» κλπ. Όμως: Πάντα τα δίδακτρα ξεκινούν χαμηλά (δείτε το παράδειγμα της Μεγάλης Βρετανίας)- αρκεί να ανοίξει η κερκόπορτα. Η όποια χρηματική ενίσχυση των καθηγητών από δίδακτρα, εκτός του ηθικού ζητήματος, θα απογυμνώσει κάθε επιχείρημα για αξιοπρεπείς μισθούς και θα γιγαντώσει την άποψη, την τόσο άδικη για την πλειοψηφία των συναδέλφων, ότι εσείς «*τα παίρνετε από παντού*». Όσο για το επιχείρημα για «*υποτροφίες*» στους αδύναμους, ισχύει το «*να σε κάψω Γιάννη, να σ' αλείψω μέλι*». Πρώτα καταργούμε τη δυνατότητα δωρεάν σπουδών και μετά φροντίζουμε «*ευσπλαχνικά*» να βρούμε υποτροφίες. Αφήστε που, τώρα που η Κυβέρνηση παίζει στο γήπεδο του αντιπάλου, αποδεχόμενη πλήρως τη θεμελιώδη λογική του, οι απόπειρες «*ρύθμισης*» το πιθανότερο είναι ότι θα εξανεμιστούν πλήρως κάτω από την ανυποχώρητη επιθετικότητα του αντιδραστικού μετώπου στα πανεπιστήμια, όπως έχει γίνει τόσες φορές στο πρόσθετο παρελθόν.

Είναι φανερό ότι η Κυβέρνηση πραγματοποιεί μια ακόμη προσχώρηση στη νεοφιλελεύθερη «*λύση*» για την κρίση, εν προκειμένω της ανώτατης εκπαίδευσης, και μάλιστα αποδεχόμενη τα πιο «*χοντρά*» στερεότυπά της, όπως τα δίδακτρα ή το μοντέλο των τριών κύκλων σπουδών. Όμως, η πολιτική αυτή είναι που γέννησε την κρίση, τουλάχιστον στις διαστάσεις που παίρνει σήμερα. Και είναι σκανδαλώδες να προσπαθεί να εμφανιστεί ως ο δρόμος για την αντιμετώπισή της, και μάλιστα ως ο μοναδικός. Παρόλα αυτά, φαίνεται ότι τα καταφέρνει (και η Κυβέρνηση βοηθάει σ' αυτό). Μια ολόκληρη κοινωνία (και εμείς μέσα σ' αυτούς) αρνείται να δει κατάματα τι συμβαίνει, στρουθοκαμηλίζει ή υπνοβατεί. Πόσοι «*γύροι*» καταστροφής πρέπει να συμβούν ακόμη (τώρα προετοιμάζεται ο επόμενος με τη ΝΔ στο τιμόνι) μέχρι να σταθούμε στα πόδια μας, να ορθώσουμε ανάστημα, να κοιτάξουμε θαρραλέα το μέλλον και να χαράξουμε μια άλλη πορεία; Πότε θα δούμε ότι δεν είναι ο φαρμακοποιός που φταίει, αλλά η ίδια και απaráλλαχτη «*συνταγή*», που δηλητηριάζει μια χώρα ολόκληρη και, το κυριότερο, σακατεύει τη νέα γενιά;

Είναι ηθικό καθήκον μας να αρνηθούμε το δηλητηριώδες «*τυράκι*», της αύξησης των αποδοχών μέσω είσπραξης διδασκτρων από τη χειμαζόμενη ελληνική οικογένεια, τιμώντας το ρόλο μας ως πανεπιστημιακοί δάσκαλοι. Η ταύτισή μας με αυτούς που «*αρμέγουν*» τον ελληνικό λαό θα έχει, εξάλλου, ολέθριες συνέπειες στην προσπάθειά μας για μισθολογικά δίκαιη αναγνώριση της προσφοράς μας.

14.10.2016